

Eerste Kamer der Staten-Generaal

Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Mevrouw mr. drs. H.G.J. Bruins Slot
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Kazernestraat 52
2514 CV Den Haag
postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070 312 92 00
fax 070 312 93 90

e-mail postbus@eerstekamer.nl
internet www.eerstekamer.nl

datum 03 februari 2023

betreft Vragen over de Wet bescherming klokkenluiders

ons kenmerk 172335.01U

Geachte mevrouw Bruins Slot,

Hoewel het wetsvoorstel ter implementatie van de Europese richtlijn over bescherming van klokkenluiders¹, mede in verband met een infractieprocedure, met spoed is behandeld en als hamerstuk is afgedaan in de Eerste Kamer, wenst de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en de Hoge Colleges van Staat / Algemene Zaken en Huis der Koning u ter zake van de wet nog de volgende vragen voor te leggen. Mede aanleiding vormt een recent bericht in de Volkskrant van 16 januari 2023 met als titel 'NPO-werknemers riskeren duizenden Euro's boete als ze uit de school klappen over hun werk'.²

De commissie verneemt graag van u hoe het afdwingen van een zwijgbeding door werkgevers in de (semi-)overheid en de particuliere sector zich verhoudt met het stimuleren dat maatschappelijke misstanden door klokkenluiders aan de kaak worden gesteld. Artikel 17h lid 1 van de Wet bescherming klokkenluiders bepaalt dat elk beding nietig is voor zover het het recht beperkt of ontnemt om een vermoeden van een misstand te melden of openbaar te maken, maar lid 2 zondert bedingen uit die voor de inwerkingtreding van het artikel tot stand zijn gekomen. Heeft u zicht op hoe vaak het in de (semi-)overheid en in de particuliere sector is voorgekomen om zwijgbedingen in arbeidsrelaties op te nemen voor inwerkingtreding van artikel 17h? Wat is uw visie op zwijgbedingen in arbeidsovereenkomsten in relatie tot de Wet bescherming klokkenluiders? Hoe gaat u stimuleren dat eerder tot stand gekomen zwijgbedingen in arbeidsrelaties die indruisen tegen het belang van het melden van relevante misstanden door klokkenluiders, tenietgedaan worden?

Tijdens de behandeling van het voorstel Wet bescherming klokkenluiders in de Tweede Kamer op 8 december 2022 bent u nader ingegaan op de definitie van misstand, zoals die nu is opgenomen in de definitiebepaling van artikel 1. Kunt u concreet aangeven bij welke vormen van seksuele intimidatie en bij welke vormen van corruptie sprake is van een misstand in de zin van de Wet bescherming klokkenluiders en bij welke slechts van een integriteitsschending?

Indien seksuele intimidatie gemeld wordt buiten de organisatie omdat het slachtoffer gegronde reden heeft om niet te vertrouwen op een zorgvuldige opvolging binnen de organisatie, is dan niet per definitie het maatschappelijk belang in het geding en een eventueel zwijgbeding dus nietig?

Hoe weten slachtoffers van seksuele intimidatie of de betreffende seksuele intimidatie beschouwd moet worden als een misstand en als gevolg daarvan een eventueel zwijgbeding nietig is en bij benadeling als gevolg van een melding over die seksuele intimidatie sprake is van een omkering van de bewijslast?

datum 03 februari 2023

ons kenmerk 172335.01U

blad 2

Er zijn weinig feiten en cijfers beschikbaar om te beoordelen of de huidige Wet Huis voor de klokkenluiders effectief is. Voor een goede evaluatie van de recente aanpassingen van de wet is het van belang dat die cijfers en feiten wel beschikbaar komen, zodat de Eerste Kamer goed kan toetsen of de wet uitvoerbaar en handhaafbaar is. Hoe gaat u binnen de afgesproken evaluatietermijn van drie jaar het een en ander wetenschappelijk onderzoeken? Waar gaat in het bijzonder op worden gelet?

U heeft tijdens de plenaire behandeling van het wetsvoorstel in de Tweede Kamer toegezegd dat u 'over drie kwart jaar' een wetsvoorstel in consultatie wil brengen ter aanvulling en verbetering van de wet. Kunt u aangeven welke onderwerpen in het nieuwe wetsvoorstel opgenomen worden en welke onderwerpen in de evaluatie? Hoe verhoudt het nieuwe wetsvoorstel zich tot de evaluatie?

Welke pilots lopen er en staan nog op stapel die moeten uitwijzen hoe klokkenluiders beter kunnen worden ondersteund? Wat is de stand van uitvoering van die pilots? Kunt u daar een duidelijk overzicht van geven? Komen de resultaten van de pilots in de evaluatie of in het nieuwe wetsvoorstel terecht?

Tijdens de behandeling van het wetsvoorstel in de Tweede Kamer heeft u aangegeven dat u voor de instelling van een fonds voor de klokkenluiders bent, maar dat het niet alleen een verantwoordelijkheid van de overheid moet zijn, maar ook van werkgevers. In de brief aan de Tweede Kamer van 14 december 2022³ heeft u hier een nadere duiding aan gegeven. Hoe zien de contouren van dit fonds eruit? Hoe wordt het fonds financieel gevuld? Wat wordt de juridische status van dit fonds? Onder welke voorwaarden kan er op het fonds met succes een beroep worden gedaan en door wie?

Waarom geeft de melding van een misstand in de zin van de Wet bescherming klokkenluiders wel bescherming indien die melding gedaan wordt bij een in de wet genoemde bevoegde autoriteit en geen bescherming als die gedaan wordt bij een niet in de wet genoemde bevoegde autoriteit, zoals bijvoorbeeld de Nederlandse Arbeidsinspectie?

Maakt het voor de bescherming van een melder van een misstand in de zin van de Wet bescherming klokkenluiders uit of de misstand direct bij de Nederlandse Arbeidsinspectie als bevoegde autoriteit (op grond van nationale wetgeving, niet zijnde de Wet bescherming klokkenluiders) gemeld wordt of eerst bij het Huis voor klokkenluiders (bevoegde autoriteit in de zin van de Wet bescherming klokkenluiders)?

Daarnaast roept het vereiste van maatschappelijk belang enkele vragen op. U heeft aangegeven dat bij inbreuken op het Unierecht het maatschappelijk belang gegeven is en bij inbreuken op nationale voorschriften niet. Bedoeld Unierecht heeft geen directe werking, maar de in de EU-klokkenluidersrichtlijn genoemde richtlijnen waarop die richtlijn betrekking heeft, zijn geïmplementeerd in nationale wetgeving. Daarbij gaat het onder meer om etiketteringsvoorschriften. Kunt u een overzicht verstrekken van nationale bepalingen waaraan het bijkomende vereiste van maatschappelijk belang gesteld wordt voor recht op bescherming als bedoeld in de Wet bescherming klokkenluiders en van nationale bepalingen waarvoor het maatschappelijk belang een gegeven is?

Tot slot, hoe legt u uit waarom u dit onderscheid tussen de diverse nationale bepalingen maakt? Hoe legt u uit welke gevallen van corruptie wel en welke niet onder het bereik van het bedoelde Unierecht vallen en waarom melding over sommige gevallen onder de bescherming van de Wet bescherming klokkenluiders valt en over andere gevallen alleen indien daarbij het maatschappelijk belang in het geding is?

De commissie voor Binnenlandse Zaken en de Hoge Colleges van Staat / Algemene Zaken en Huis van de Koning ziet met belangstelling uit naar uw reactie en ontvangt deze graag binnen vier weken na dagtekening van deze brief.

Hoogachtend,

mr. B.O. Dittrich

datum 03 februari 2023

ons kenmerk 172335.01U

blad 3

Voorzitter van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en de Hoge Colleges van Staat / Algemene Zaken en Huis der Koning